Ярослав Куніцький

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

На сьогодні однією з найважливіших проблем, що стоять перед закладами освіти, є підвищення якості підготовки фахівця. Студенти й випускники закладів вищої освіти повинні не тільки одержувати знання з предметів програми, оволодівати вміннями та навичками використання цих знань, методами дослідницької роботи, але й уміти самостійно здобувати нові наукові знання. Таким чином, дедалі більшого значення набуває самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Актуальність проблеми формування індивідуальності та творчого підходу до роботи студентів обумовлена створеними суперечностями між потребою суспільства у фахівцях, готових творчо підходити до своєї роботи, і можливостями закладів вищої освіти у розвитку творчої самостійності учнів. З цієї причини необхідно розробити шляхи та засоби формування самостійної особистості, здатної до професійно-творчого саморозвитку.

Нині соціум висуває випускникам закладів вищої освіти досить високі вимоги, які зростають із кожним роком. Лише одного гарного засвоєння програми тепер недостатньо – для оптимальної працездатності та кар’єрного зростання необхідно мати навички самостійного набуття нових знань, хорошого застосування отриманих знань та креативного підходу до вирішення поставлених завдань. Для формування зазначених умінь необхідно простимулювати здобувачів освіти, змінити акцент із засвоєння готових знань до самостійного отримання нових знань з урахуванням здібностей до навчання кожного студента [1].

Учені вдаються до різних трактувань поняття самостійності, але можна з упевненістю сказати, що при різних трактуваннях сенс залишається майже незмінним. Самостійність, на нашу думку, – це грань людської особистості, завдяки якій вона здатна пізнавати, розвиватися і залишатися незалежною, самовдосконалюватися, здійснювати самоконтроль та самооцінку власної навчальної діяльності.

За словами кандидата педагогічних наук О. Є. Богоявленської, на початковій стадії інтерес проявляється насамперед до змісту. Тож для здобувача освіти зміст дії має велике значення. Ураховуючи це, можна цілеспрямовано формувати позитивну мотивацію студента в освітньому процесі [3].

Хороші результати дає максимальна опора на розумову діяльність: створення навчальних ситуацій, що вимагають активного розумового процесу, довгих роздумів; використання різних точок зору для знаходження компромісів між суперечностями, прийняттям яких-небудь

рішень тощо.

Важливими умовами створення позитивної мотивації навчання є формування сприятливого психологічного клімату на заняттях, зацікавленість викладачів у знаходженні спільної мови зі студентами. Тому викладачі повинні бути зацікавлені у формуванні сприятливої атмосфери на заняттях.

У своїх висловлюваннях кандидат педагогічних наук О. Є. Богоявленська також зазначила, що стереотип навчальної діяльності – це стан, при якому виникає відсутність як навчальних умінь, так і мотивації до навчання, тобто «невміння вчитися формує небажання вчитися» [3].

Формування самостійності у студентів є довгим і складним процесом, який здійснюється як у закладі вищої освіти, так і в сім'ї. Доктор педагогічних наук П. І. Підкасистий стверджує, що самостійна робота є засобом залучення здобувачів освіти до самостійної діяльності. Так, застосування на практиці різних варіантів самостійних робіт допомагає удосконалювати вміння працювати індивідуально. Чим вище рівень розвитку самостійності здобувача освіти, тим успішнішим буде її становлення. Зважаючи на зазначене, можна виділити чотири важливих типи самостійних робіт, кожна з яких має певні цілі [2]. Роботи, надані педагогами, створюють необхідну базу для міцного закріплення і формування нових умінь та навичок. Здобувачі освіти під час індивідуальних робіт закріплюють навички самостійного пошуку знань і водночас є найбільш ефективним засобом формування творчої особистості. Творчі роботи дозволяють навчити аналізувати факти, події і явища, створюють умови для розвитку розумової активності, формують методики пізнавальної діяльності, а також сприяють розвитку внутрішніх мотивів до пізнання. Такі роботи формують підстави для подальшої творчої діяльності студента. Домашня навчальна діяльність здобувача освіти є організаційною формою індивідуального вивчення матеріалу у поза навчальний час. Під час виконання домашніх завдань студент глибше розуміє заданий матеріал. Це сприяє закріпленню знань, умінь та навичок завдяки тому, що він самостійно використовує вивчений матеріал і йому легше виявити прогалини у своїх знаннях [1].

Так само до складу самостійних робіт відносять творчі завдання. Однією з найбільш поширених творчих робіт є виконання презентацій.

Працюючи над презентаціями, студенти набувають організаційних, творчих, інтелектуальних, комунікативних, пошукових умінь. У них підвищується здатність до розвитку творчого, проектного мислення, що забезпечує самостійне прийняття рішень і прояв професійно-мобільного інтересу. Все це підвищує пізнавальний інтерес до своєї спеціальності та формує стійку позитивну мотивацію до предмета.

Використання презентацій стає реальним переходом від традиційної технології до нового інтегрованого освітнього середовища, яке забезпечує

можливості розвитку творчого потенціалу та фантазії студентів.

Серед різноманітних напрямів нових педагогічних технологій хочеться виокремити навчання у співпраці [4]. У таких технологіях реалізується індивідуальний і диференційований підхід до навчання, можливість рефлексії.

Навчання у співпраці, навчання в малих групах вважається досить ефективним, тому що дозволяє застосовувати різноманіття формування груп учнів і форм проведення занять. Працюючи у групі, здобувач освіти може запитати в одногрупників, якщо щось не зрозумів, або обговорити рішення поставленої задачі. Студенти швидше засвоюють та виконують завдання, пояснюють вирішення завдання, алгоритм дії. Робота в групі підвищує особисту відповідальність кожного учасника як за успіх всієї групи, так і за власні успіхи.

Підсумовуючи, зазначимо, що при використанні такого виду форм у студентів зростає творча самостійність і пізнавальна активність, змінюється спосіб спілкування. Педагогу варто так організувати навчальний процес, щоб кожен з учнів міг повною мірою реалізувати свій потенціал, спостерігати за своїм розвитком, оцінювати досягнення колективної роботи, при цьому розвинути в собі самостійність як одну з важливих якостей особистості [4].

Для успішного виконання завдань самостійна робота повинна бути цікавою для студентів і відповідати їх можливостями. Досвід показує, що вже до другого курсу всі здобувачі освіти тією чи іншою мірою здатні оволодівати навичками, необхідними для різноманітних видів і форм самостійної діяльності.

На завершення можна зробити висновок, що сутність самостійної роботи полягає не в тому, що студент виконує завдання без допомоги викладача, а в тому, що він самостійно керує власною навчально-пізнавальною діяльністю, уміє використовувати знання і застосовувати їх у нових ситуаціях, робити самостійні висновки й узагальнення, знаходити рішення в нестандартних умовах.

Тому для студентів самостійна робота вміщує три ступені: перший – вдумливо, самостійно працювати з навчальним матеріалом та науковою інформацією; другий – сформувати основи самоорганізації та самовиховання; третій – зберегти прагнення пізнавати нове і вміння надалі безперервно підвищувати свою професійну кваліфікацію. Перші два ступені відбуваються з допомогою викладачів, а третій – за власним бажанням.

Список використаних джерел

1. Адольф В. А. Анализ самостоятельной работы студентов: материалы научной конференции. Лесосибирск, 2016. – С. 188.
2. Пидкасистый П. И. Самостоятельная деятельность учащихся. М.:

Педагогика, 1972. – С. 183.
3. Богоявленская А. Е. Развитие познавательной самостоятельности студентов (монография). Тверь, 2004.
4. Полат Е. С., Бухаркина М. Ю., Моисеева М. В., Петров А. Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – С. 272.

Дарія Курінна

КОНЦЕПТ «УСПІХ» В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРАХ

Досвід людства вербалізується у мові за допомогою концептів, серед яких виділяються універсальні – «чесність», «безчестя», «добро», «зло», «любов», «ненависть» та ін. Концепти формують концептосферу, яка охоплює поняття одного змісту, що розрізняються асоціативними значеннями у семантиці та структурі концепту. концепт є результатом категоризації об’єктів оточуючої дійсності. Структура концепту включає три складові – поняття, образ, конотацію. Переклад концептів може становити складності через міжкультурні та міжмовні відмінності. Саме тому переклад концептів вимагає від перекладача виконання такої задачі як досягнення еквівалентності перекладу. Метою перекладача при відтворенні концептів є збереження та передача їх смислу і структури, а також збереження національно-культурних конотацій.

Концепт «success» («успіх») є одним з найбільш цікавих для дослідження понять, оскільки успішність людини пов’язана із досягненням нею високого соціального статуту, матеріальним благополуччям, щасливим сімейним життя та процвітанням у бізнесі. Мовна репрезентація концепту «success» («успіх») в англійській та українській культурі дозволить встановити, як представники різних культур розуміють поняття успіху, чи є відмінності у сприйнятті зазначеного концепту.

Варто детально досліджувати концепт «success» («успіх») в англійській та українській мовних картинах світу, проаналізувати концепт як багатогранне поняття, яке може проявлятися у різних сферах життя людини, виділити семантичні групи з відповідними семантичними центрами, що дасть змогу визначити загальне асоціативне поле досліджуваного концепту в англійській мові. Концепт «success» («успіх») можливо описати виразами та словосполученнями, які характеризують успіх як полісемантичне поняття в англійській та українській мовах [3, с. 63–64].

Незважаючи на численні дослідження концепту «success» («успіх»),